

KAUNO POLICIJOS FAKULTETO STUDENTŲ PROFESINĖ KARJERA

Egidijus Nedzinskas¹
Doc. Antanas Janušauskas²

^{1,2}Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Policijos veiklos katedra
V. Putvinskio g. 70, LT- 44211, Kaunas
Telefonai 8 (37) 30 36 51, 30 36 68
Elektroninis paštas e.nedzinskas@mruni.lt; antanasjanusauskas@mruni.lt

Pagrindinės sąvokos: studentai, pažangumas, pasirengimas karjerai.

Keywords: students, academic record, preparedness for career.

S A N T R A U K A

Šiame straipsnyje pateikto tyrimo tikslas – nustatyti mykolo romerio universiteto kauno policijos fakulteto studentų pasirengimą profesinei karjerai ir jos perspektyvą.

Panaudoję specialią studentų apklausos anketą analizavome Mykolo Romerio universiteto Kauno policijos fakulteto studentų pažangumą, jų požiūrį į studijų tvarką, studijų metu jiems skirtas nuobaudas ir tolesnę profesinę perspektyvą. Siekiant išryškinti profesinę karjerą įtakančius faktorius, nustatėme studentų temperamentą, charakterio akcentuacijas, jų tėvų išsilavinimą bei jų ryšį su tarnyba vidaus reikalų sistemoje.

Tyrimė dalyvavo 1276 studentai – 559 merginos ir 717 vaikinių, t. y. 98,3 proc. visų 1999-2003 mokslo metais įstojusiu į Kauno policijos fakultetą studentų.

Mūsų tyrimo duomenimis, 20,5 proc. merginų ir 13,9 proc. vaikinių ($p < 0,001$), baigusiu I-mą studijų etapą Kauno policijos fakultete, tęsė mokslus Mykolo Romerio universiteto fakultetuose; 29,1 proc. merginų ir 56,7 proc. vaikinių ($p < 0,001$) - įsidarbino teritoriniuose policijos padaliniuose; 48,1 proc. merginų ir 25,2 proc. vaikinių ($p < 0,001$), baigusiu I-mą studijų etapą, neįsidarbino vidaus reikalų sistemoje, arba pasirinko kitą specialybę.

Statistikos duomenimis, per studijų laikotarpį merginoms skirta nuobaudų perpus mažiau, negu vaikinams (atitinkamai 5,2 proc. ir 9,9 proc., $p < 0,05$), merginos stropiau mokėsi (jų pažangumas, lyginant su vaikinių pažangumu įvertinti atitinkamai 7,63 ir 7,51 balais, $p > 0,05$).

Aukštojo mokslo labiau siekė merginos, kilusios iš šeimų, kuriuose bent vienas iš tėvų turi aukštąjį išsilavinimą, lyginant su merginomis, kurių tėvai neturi aukštojo išsilavinimo (atitinkamai 24,3 proc. ir 9,3 proc., $p < 0,001$). Manome, kad motyvaciją siekti karjeros merginoms sustiprino ir šeimos nariai arba artimi giminės, dirbantys vidaus reikalų sistemoje, kadangi net 42,9 proc. merginų tęsiančių studijas artimieji dirba šioje sistemoje (merginų, neturinčių artimųjų vidaus reikalų sistemoje tik 23,6 proc. tęsė studijas, $p < 0,001$).

Taip pat nustatėme tendencijas, kad aukštojo išsilavinimo (karjeros) labiau siekia merginos sangvinikės, merginos, kurios subjektyviai save vertina “kaip esančios nervingos” ir merginos, kurioms nenustatyta charakterio akcentuacijos.

IVADAS

Temos aktualumas. Policija – gr. Politeia – miesto administracija – vidaus reikalų ministerijos (toliau - VRM) struktūrinė sudėtinė dalis, kurios pagrindiniai uždaviniai yra tvarkos palaikymas ir visuomenės apsauga, kova su nusikalstamumu, socialinės ir turinės nuosavybės apsauga [1]. Vadovaudamiesi šiais principais ir siekdami policijai keliamų tikslų bei įgyvendindami kitus viešosios tvarkos palaikymo bei visuomenės saugumo užtikrinimo uždavinius, vidaus reikalų sistemos pareigūnai, siekdami tinkamai vykdyti šią specifinę veiklą, privalo turėti pakankamą profesinių žinių, socialinės patirties, asmenybinių savybių ir nuostatų visumą. Socialinės aplinkos ypatybių bei veiksnių, įtakančių apsisprendimą siekti pasirinktos vidaus reikalų sistemos pareigūno profesinės karjeros, analizė padėtų visapusiškai įvertinti studentą kaip asmenį ir kaip būsimą policijos pareigūną. Koks tas būsimasis policijos pareigūnas? Svarbu žinoti, kokioje socialinėje aplinkoje jis augo, kokios charakterio savybės formavosi, nes tai turi įtakos ne tik visuomenės etnokultūriniam, socialiniam, ekonominiam ir moksliniam pažangos lygiui, bet ir individualiai numatant galimą būsimąjo policijos pareigūno tarnybos profilį [2,3,4,5].

Tyrimo tikslas. Nustatyti Mykolo Romerio universiteto Kauno policijos fakulteto (toliau- KPF) studentų pasirengimą profesinei karjerai ir jos perspektyvą.

Tyrimo objektas. Tyrime dalyvavo 1276 studentai – 559 merginos ir 717 vaikinių, t. y. 98,3 proc. visų 1999-2003 mokslo metais įstojučių į KPF studentų.

Tyrimo metodai. Studentų apklausai naudojome standartizuotą asmenų apklausos anketa, pritaikytą visuomenės populiaciniams tyrimams atlikti. Studentų temperamento tipai (sangvinikas, flegmatikas, melancholikas ar cholericas) nustatyti naudojome H. Eysencko klausimyną [6,7]. Tyrimo metu buvo išanalizuotas Centrinės medicininės ekspertizės komisijos (toliau- CMEK) prie VRM pateiktas pretendentų į studentus psichofiziologinis įvertinimas. Studentų pažangumo rodikliai analizuoti pagal KPF metodinio poskyrio pateiktus duomenys, o akademinę drausmę ir elgesį charakterizuojantys rodikliai – pagal fakulteto dekaną įsakymus. Studentų tolesnės karjeros (įsidarbinimas, studijų tęsimas) duomenys analizuoti pagal šalies teritorinių policijos komisariatų pateiktas suvestines ir Mykolo Romerio universiteto tęsiančių studijas studentų sąrašus. Tyrimo rezultatai analizuoti statistiniais metodais pagal KPF informatikos specialistų parengtas duomenų bazių kaupimo ir apdorojimo programas ir atliktas bazių vadybos sistema Microsoft Access 7.0 for Windows. Studento t kriterijus taikytas hipotezei apie vidutinių reikšmių lygybę tikrinti. Statistiškai patikimomis buvo vertinamos $p < 0.05$ reikšmės.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Mes analizavome 1999-2003 m.m. įstojučių į KPF ir baigusių Teisės ir policijos veiklos ir Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programų pagrindinių (bakaluro) dieninių studijų eigą ir tolesnę profesinę karjerą (pav.1). Merginos studentės buvo pažangesnės, lyginant su vaikiniais, nes jų žinios įvertintos atitinkamai 7,63 ir 7,51 balo ($p > 0,05$). Merginų, lyginant su vaikiniais, mažiau ir nebaigė studijų. Charakteringa tai, kad du trečdaliai nebaigusių studijas merginų pačios dėl įvairių priežasčių jas nutraukė, kada dauguma vaikinių buvo pašalinti iš KPF dėl akademinės drausmės pažeidimų ir netinkamo elgesio. Studijų metu 5,2 proc. merginų ir 9,9 proc. vaikinių ($p < 0,05$) skirtos įvairios administracinės nuobaudos. Didžioji dalis nuobaudų buvo skirtos už alkoholinių gėrimų vartojimą bendrabučiuose (atitinkamai 41,4 proc. tarp merginų ir 43,7 proc. tarp vaikinių, kuriems buvo skirtos nuobaudos, $p > 0,05$).

Tyrimo duomenys rodo, kad statistiškai patikimai merginos dažniau siekė aukštesnio profesinio pasirengimo (tęsė studijas), kada vaikinai rečiau siekė mokslo, o dažniau įsidarbindavo VRM sistemos įstaigose. Nustatę tokius ryškius merginų ir vaikinių pasiskirstymo skirtumus profesinės karjeros siekimo aspektu, mes pabandėme nustatyti galimai šį reiškinį įtakančius faktorius. Šiuo tikslu mes analizavome studentų tėvų išsimokslinimą, galimą artimųjų, dirbančių VRM sistemoje įtaką, ikistudijinę jaunuolių gyvenamąją vietą (kaimas, miestas), studentų

temperamentą ir galimas asmenybės bruožų akcentuacijas bei subjektyvų savęs vertinimą nervingumo aspektu, t.y. jiems buvo pateikiamas klausimas: ar laikote save nervingu žmogumi?

Paanalizavus studentų tėvų išsilavinimą (2 pav.), nustatyta, kad merginos, kurių abu arba vienas iš tėvų turėjo aukštąjį išsilavinimą, patikimai dažniau siekė aukštesnės profesinės kvalifikacijos, t.y. jos tęsė studijas universitete, lyginant su merginomis, kurių tėvai turi tik vidurinį, arba jam prilygstamą išsilavinimą ($p < 0,001$). Tarp vaikinių stebima priešinga tendencija – vaikinių, kurių tėvai neturi aukštojo išsilavinimo, labiau siekia aukštesnio profesinio pasirengimo. 5,1 proc. mūsų apklaustų studentų neturėjo vieno iš tėvų (jie mirę arba šeima išsiskyrusi). Gauti rezultatai neprieštarauja kitų tyrėjų pagal panašią metodiką gautiems duomenims [8,9,10,11].

Manome, kad merginas siekti aukštesnės profesinės karjeros įtakoja jau dirbančių VRM sistemoje artimųjų nuomonė, patirtis ir veikla, nes statistiškai beveik dvigubai daugiau merginų, kurių artimieji dirba VRM sistemoje, siekė aukštesnio profesinio pasirengimo. Tarp vaikinių stebima tik analogiška tendencija (pav. 3). Tolesnis tyrimas galėtų atskleisti sudėtingo, fizine prasme, žemesnės grandies vidaus reikalų sistemos pareigūno (policijos pareigūno) darbo įtaką siekiant labiau prestižinio, kabinetinio darbo.

Į klausimą, „Kur Jūs augote (praleidote didesnę savo gyvenimo dalį) – mieste ar kaime?“, 60,5 proc. apklaustųjų atsakė, kad didesnę dalį savo gyvenimo praleido mieste ir 39,5 proc. – kaimo vietovėje ($p < 0,001$). Mes nenustatėme statistiškai patikimų skirtumų lyginant merginas gyvenusias mieste ir kaime tolesnes jų profesinės karjeros aspektu (mokslus tęsė atitinkamai 26,6 proc. ir 23,8 proc. merginų, $p > 0,05$). Taip pat nenustatytas ryšys ir tarp vaikinių gyvenamosios vietos ir tolesnės profesinės karjeros.

Studentų temperamento tipai (sangvinikas, flegmatikas, melancholikas ar cholericas) nustatyti naudojome H.Eysencko klausimyną. Šis tyrimas buvo pagrįstas tam tikromis nuostatomis: melancholikai yra lėtesni, stokojantys iniciatyvos, nepasitikintys savo jėgomis, neryžtingi; cholericai – energingi, per daug savimi pasitikintys, drąsūs; flegmatikai – ramūs, kantrūs, išsvermingi; sangvinikai – judrūs, greitai, lengvai prisitaikantys prie naujų gyvenimo sąlygų. Studentų pasiskirstymas pagal temperamentą pateiktas 4 paveiksle. Iš paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad tik studentės flegmatikės mažiausiai siekė aukštesnio profesinio pasirengimo, kada tarp vaikinių, kurie tęsė studijas universitete, statistiškai patikimai dominavo studentai sangvinikai. Panašius duomenis pateikia ir kiti tyrėjai [5,6,7,12].

Tyrimo metu buvo išanalizuotos CMEK prie VRM pateiktos pretendentų į studentus psichofiziologinio įvertinimo išvados. CMEK psichofiziologinio tyrimo duomenimis, kas ketvirtam būsimajam studentui buvo konstatuotos įvairios asmenybės bruožų akcentuacijos, t. y. tam tikrų charakterio bruožų vyravimas, pasireiškiantis asmenybės neatsparumu įvairiems psichologiniams poveikiams. Tai dažnai lemia individo elgesio pobūdį ir kasdieninės veiklos efektyvumą. Tokie asmenys pažeidžiamesni, greičiau praranda psichinę pusiausvyrą ir sunkiau prisitaiko prie susidariusios situacijos [4,6,7]. Asmenybės bruožų akcentuacijos nustatytos 25,9 proc. studentų (27,0 proc. tarp merginų ir 25,3 proc. tarp vaikų, $p>0,05$). Nustatyta tendencija, kad merginos, kurioms nenustatytos asmenybės bruožų akcentuacijos, labiau siekia aukštesnio profesinio pasirengimo, lyginant su merginomis, turinčiomis asmenybės bruožų akcentuacijas (atitinkamai 21,4 proc. ir 16,7 proc., $p>0,05$), o merginos, kurioms nustatytos asmenybės bruožų akcentuacijos, dažniau neįsidarbina, lyginant su merginomis, kurioms nenustatytos asmenybės bruožų akcentuacijos (atitinkamai 56,4 proc. ir 46,1 proc., $p>0,05$).

Tyrimo metu pasidomėjome, kaip patys jaunuoliai subjektyviai save vertinimą nervingumo aspektu, t.y. jiems buvo pateikiamas klausimas: ar laikote save nervingu žmogumi? Nors nenustatytas joks statistiškai patikimas ryšis tarp savęs vertinimo ir tolesnės profesinės karjeros, tačiau nustatyta tendencija, kad merginos, apibūdinančios save “kaip esančios nervingos”, labiau siekia aukštesnio profesinio pasirengimo, lyginant su merginomis, nepriskiriančių save nervingiems asmenims (atitinkamai 25,8 proc. ir 20,6 proc., $p>0,05$), o merginos apibūdinančios save “kaip esančios nervingos” dažniau neįsidarbina, lyginant su merginomis, nepriskiriančių save nervingiems asmenims (atitinkamai 58,1 proc. ir 54,3 proc., $p>0,05$).

Norint ištirti studentų pasirengimą dirbti, respondentai buvo apklausti apie jų profesinio rengimo KPF ypatybes. Tik nežymi dalis jaunuolių pareiškė, esą nepatenkinti studijų tvarka KPF (atitinkamai 1,4 proc. merginų ir 5,0 proc. vaikų, $p<0,05$). Pažymėtina, kad nepasitenkinimą studijų tvarka įtakojo reikalavimas dėvėti uniformą. Didžioji dalis studentų (83,1 proc. merginų ir 81,7 proc. vaikų, $p>0,05$) nurodė, kad niekada negalvojo apie studijų KPF keitimą į studijas kitoje mokymo įstaigoje.

APIBENDRINIMAS

Šiandien viena svarbiausių ir aktualiausių yra studentų atrankos ir jų ugdymo problema. Reikia tobulinti atranką į policiją, atidžiau stebėti pretendento sveikatą, asmenines ir dalykines savybes, tirti dorovingumą, dvasingumą, kultūrą.

Savo tyrime pagrindinį dėmesį paskyrėme objektyvių ir subjektyvių faktorių, įtakančių studentus siekti profesinės karjeros, paieškai. Mūsų duomenimis, merginų motyvacija siekti aukštesnio profesinio pasirengimo yra labiau išreikšta, lyginant su vaikiniais. Galima daryti prielaidą, kad tai įtakoja ir tėvų aukštesnis išsimokslinimo lygis, tam tikros psichologinės asmens savybės. Siekimas geresnės tolesnės profesinės karjeros, merginas stimuliuoja stropiau mokytis, rečiau nusižengti akademinėi drausmei.

Tenka apgailestauti, kad vykstant nesibaigiančiai policijos reformai, teritorinių policijos komisariatų bei valstybės sienos apsaugos tarnybos vadovai, pareigūnų priėmimą į tarnybą vykdo ne pagal aiškius ir objektyvius kriterijus. Dėl to neretai merginos, turinčios aukštus pažangumo balus, nepriimamos į tarnybą, nes pirmenybė suteikiama vaikinams. Policijos pareigūnui priskiriamos funkcijos yra specifinės, neretai susijusios su didesnės fizinės ištvermės reikalaujančiu darbu, dirbama pagal slenkantį grafiką, kuris neatitinka vaikų priežiūros darbo laiko, todėl suprantamas ir darbdavio noras priimti pareigūną vyrą. Manome, kad tai laikinas reiškinys, kuris ateityje neturėtų diskriminuojančiai įtakoti merginų, įgijusių kvalifikaciją, tolesnę profesinę karjerą. Vidaus reikalų sistemoje turi vyrauti ne tik gerai paruošti universalūs policijos ir sienos apsaugos tarnybos pareigūnai bet ir įgiję aukštąjį išsilavinimą pareigūnai.

LITERATŪRA

1. Leonavičius J. Sociologijos žodynas. –Kaunas, 1993.
2. Laurinavičius A. Žmogaus teisės ir policijos veikla: mokymo metodinis leidinys; LTU. – Vilnius, 2002
3. Pealo W.G., Wenger H.A. Issues and solutions for measuring the well-being of police officers: the life style assessment questionnaire. – The police Journal, 1995 July.
4. Poškienė A. Charakteris. – Vilnius: Lietuvos etinės kultūros draugija „Etos“, 1991.
5. Žukauskas G. Psichologinės pareigūnų problemos. - Vilnius, 2000.
6. Myers D. G. Psichologija. – Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2000.
7. Ruthe R. Tipai ir temperamentai: keturios asmenybės struktūros su išsamiu asmenybės nustatymo testu. – Vilnius: Vaga, 1999.

8. Juknevičius S. Skirtingumo dimensijos: Lietuvos gyventojų vertybės europiniame kontekste; Kultūros, filosofijos ir meno institutas. – Vilnius : Gervelė, 2002.
9. Matulionis A.V. Sociologija. – Vilnius : Homo liber, 2002.
10. Stankevičienė L.O. Lietuvos moksleivių savijautos ir gyvenamos demografiniai bei socialiniai veiksniai: Darbas habil. dr. mokslo laipsniui įgyti. – KMU, 2003.
11. Žukauskas G. Abilitacija Stresas Reabilitacija. Vadovėlis teisininkams. –Vilnius, 1998.
12. Kasiulis J. Studentų asmenybės savybės ir jų veiklos sėkmė. Kultūros tyrinėjimai –Kaunas, 1995.

PROFESSIONAL CAREER OF THE STUDENTS OF KAUNAS FACULTY OF POLICE

Egidijus Nedzinskas¹
Doc. Antanas Janušauskas²

^{1,2}Mykolas Romeris University

S U M M A R Y

The aim of the investigation presented in this article has been to establish the preparedness for professional career of the students of Kaunas Faculty of Police Mykolas Romeris University and its prospect.

Having employed a special questionnaire of the students inquest we have analysed the academic record, attitude to the studies order, penalties imposed on them during the studies and further professional prospect of the students of Kaunas Faculty of Police. Aiming to reveal the factors influencing professional career we have established the student temperament, character accentuation's, the social status and education of their parents and relation with the system of internal affairs.

1276 students – 559 girls and 717 boys, i.e. 98.3 per cent of all the students who had entered the Kaunas Faculty of Police in 1999-2003 participated in the investigation.

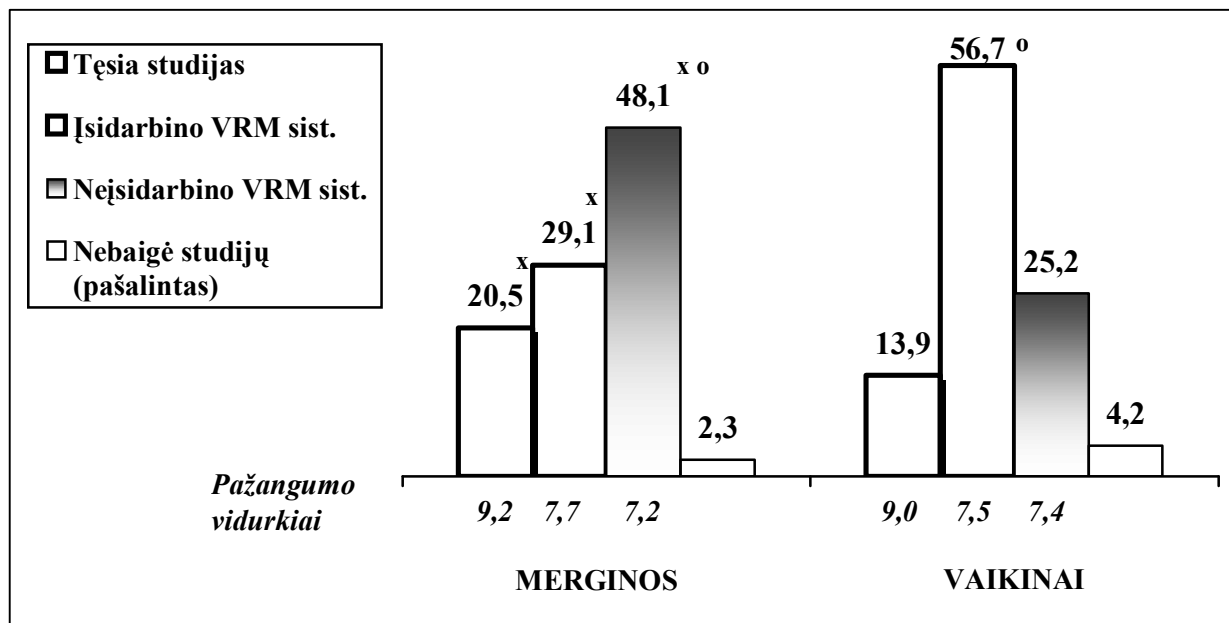
According to the data of our investigation 20.5 per cent of girls and 13.9 per cent of boys ($p < 0.001$) who had completed the 1st stage of studies in Kaunas Faculty of Police continued the studies in the faculties of Mykolas Romeris University; 29.1 per cent of girls and 56.7 per cent of boys ($p < 0.001$) got employed in territorial police subdivisions; 48.1 per cent of girls and

25.2 per cent of boys ($p<0.001$) who had completed the 1st stage of studies did not get employed in the system of internal affairs or chose another speciality.

According to the data of statistics during the period of studies twice less penalties were imposed on girls than on boys (accordingly 5.2 per cent and 9.9 per cent, $p<0.05$), the girls were studying more studiously (their academic record in comparison with the academic record of boys was evaluated accordingly by 7.63 per cent and 7.51 points).

The girls coming from the families in which at least one of the parents had higher education were aiming at higher education more in comparison with the girls whose parents did not have higher education (accordingly 24.3 per cent and 9.3 per cent, $p<0.001$). We think that the motivation of the girls to carve out a career was reinforced by the family members or close relatives working in the system of the interior as well, as the close people of even 42.9 per cent of the girls continuing studies work in the system (among the girls who do not have close people in the system of the interior only 23.6 per cent continued the studies, $p<0.001$).

We have also established the tendencies that sanguine girls, girls who subjectively evaluate themselves as “being nervous” and girls in whom character accentuations have not been established are aiming at higher education (career).

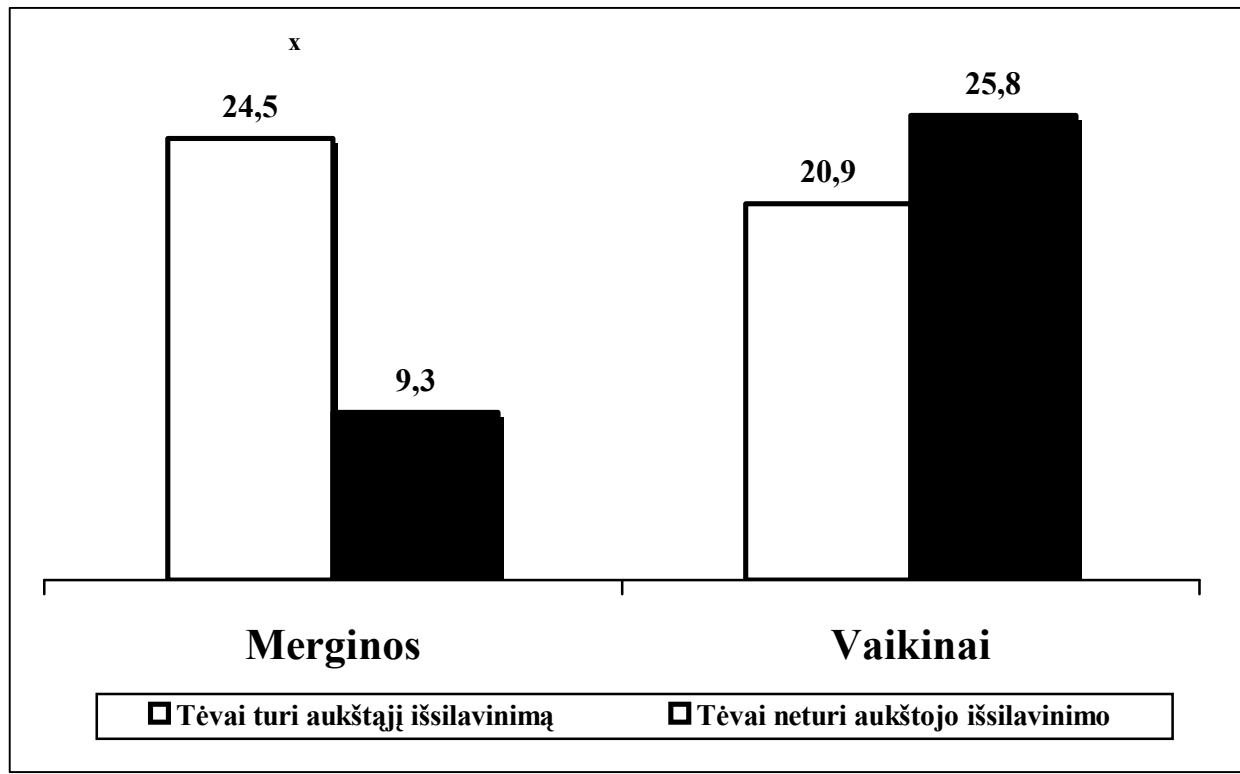

1 pav. Studentų pasiskirstymas profesinės karjeros siekimo aspektu (proc.).

x – $p<0,001$, lyginant atitinkamas merginų ir vaikinių tolesnės karjeros grupes.

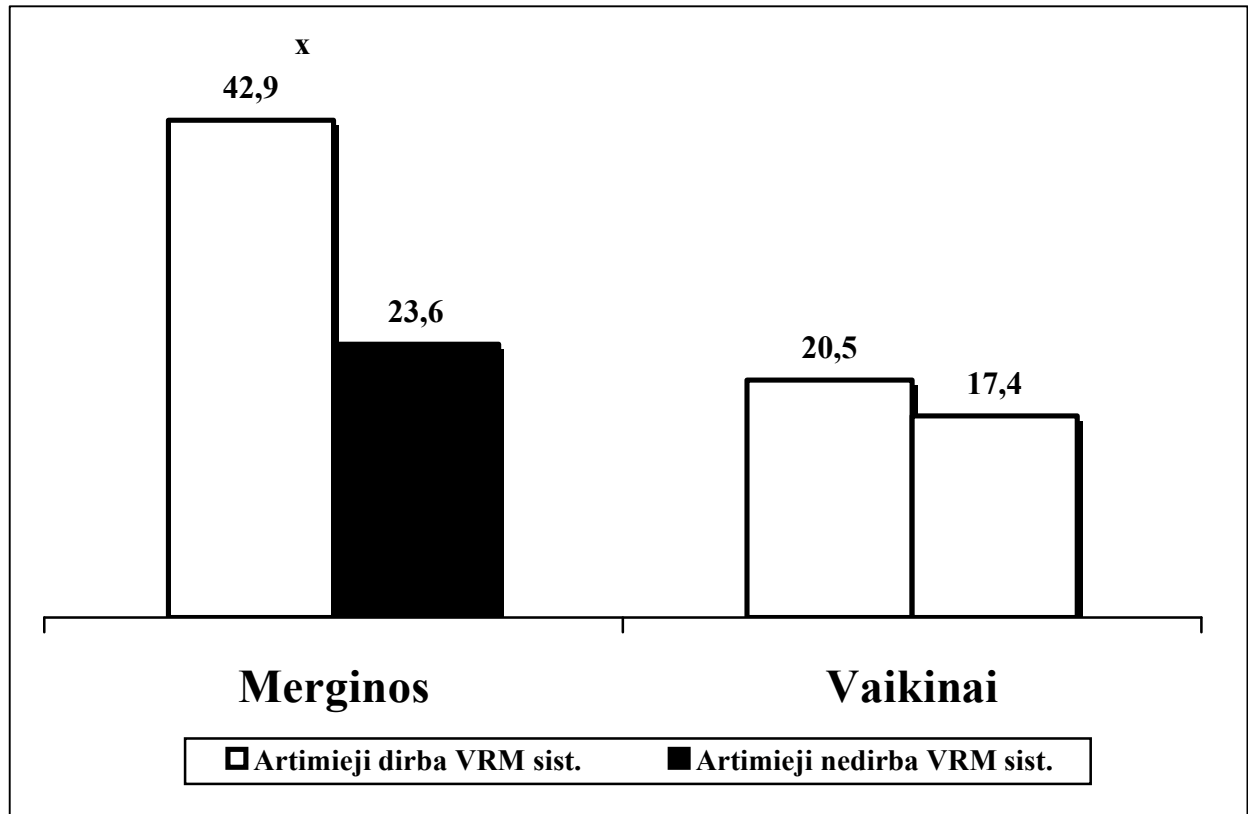
o – $p<0,001$, tarpusavyje lyginant atskiras tolesnės karjeros grupes.

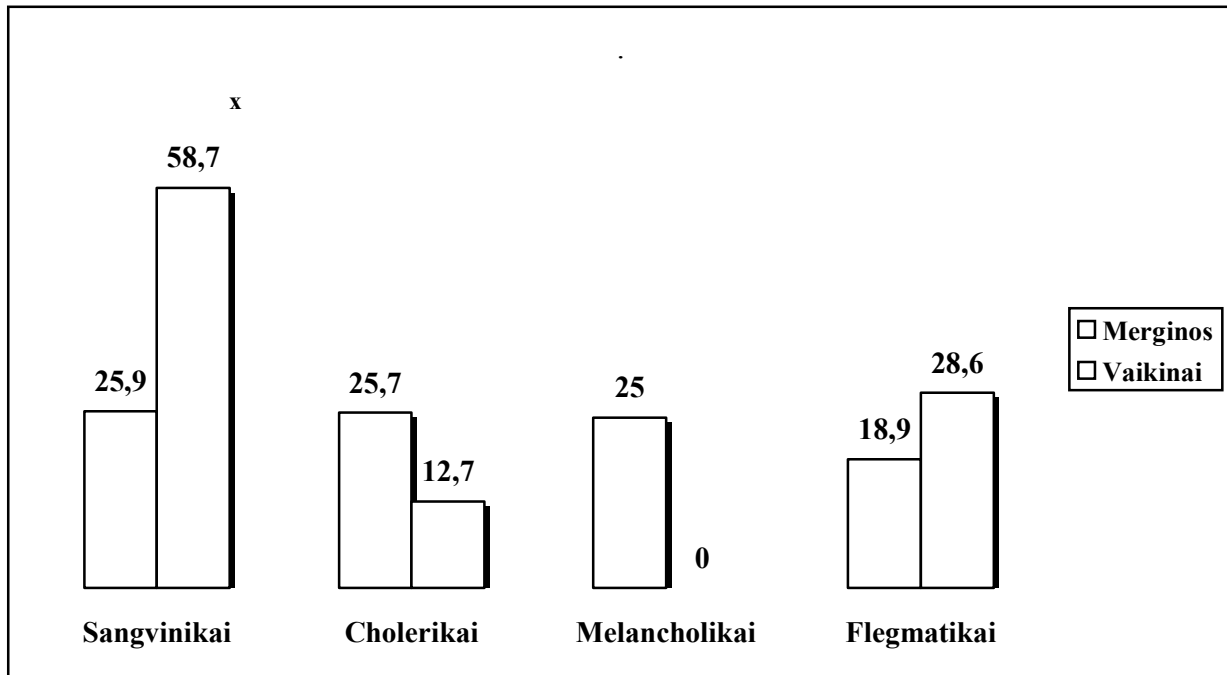
2 pav. Studentai, siekiantys aukštesnio profesinio pasirengimo (tęsiančių studijas) ir jų tėvų išsilavinimo lygis (proc.)

x – $p < 0,001$, lyginant pasiskirstymą pagal tėvų išsilavinimo lygį.

3 pav. Studentai, siekiantys aukštesnio profesinio pasirengimo (tęsiančių studijas) ir jų artimųjų ryšys su tarnyba VRM sistemoje (proc.)

x – p < 0,001, lyginant pasiskirstymą pagal artimųjų ryšį su tarnyba VRM sistemoje.

4 pav. Studentų siekiančių aukštesnio profesinio pasirengimo pasiskirstymas pagal temperamentą (proc.).

x – $p < 0,05$ lyginant atskirus temperamento ti